

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЖУРНАЛІСТИКИ
КАФЕДРА ЖУРНАЛІСТИКИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету _____

_____ (підпис) _____ (ініціали та прізвище)
« _____ » _____ 202__

ГЕНОЦИД, ПОСТПАМ'ЯТЬ ТА ФОРМУВАННЯ РЕАЛЬНОСТІ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
підготовки магістра
очної (денної) форм здобуття освіти
спеціальності 061 Журналістика
освітньо-професійна програма «Журналістика»

Укладач: Чернявська Л. В., д.соц ком., професор

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри журналістики
Протокол № 1 від “07” вересня 2022 р.
Завідувач кафедри журналістики
Чернявська Л.В.

Ухвалено науково-методичною радою
факультету журналістики
Протокол № 1 від “16” вересня 2022 р.
Голова науково-методичної ради
факультету Романюк Н.В

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

Погоджено

з навчально-методичним відділом

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

2022 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Галузь знань 06 – журналістика	Кількість кредитів – 3	Обов’язкова	
		Цикл професійної підготовки	
Спеціальність 061 Журналістика	Загальна кількість годин – 90	Семестр:	
		3-й	
Освітньо-професійна програма журналістика	*Змістових модулів – 4	Лекції	
		12 год.	4 год.
		Практичні	
Рівень вищої освіти: магістр	Кількість поточних контрольних заходів – 8	10 год.	6 год.
		Самостійна робота	
		68 год.	80 год.
		Вид підсумкового семестрового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу «Геноцид, постпам’ять та формування реальності» - ознайомлення студентів із правами людини в медіапрактиці, фокусування уваги на медіакомпетентностях роботи із правозахисною тематикою та висвітлення теми упереджень та стереотипів, що призвели до геноцидів, ролі медіа у поширенні стереотипів та формуванні упереджень щодо різних вразливих груп населення.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Геноцид, постпам’ять та формування реальності» є:

- ознайомити з поняттями «постпам’ять» та «політика пам’яті» у ракурсі медійних практик;

- виділити складники моделі політики пам’яті в Україні у висвітленні питань Голокосту, а також інших геноцидів у медіа;

- сформулювати кроки, до яких вдаються професійні та соціальні медіа у висвітленні тем геноцидів та пам'яті про їх жертв в Україні;
- створювати журналістські та інші медійні матеріали на тему геноцидів, постпам'яті;
- вміти визначати образи і медіареальності в контексті тематики постпам'яті та осмислення досвіду геноцидів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких результатів навчання (знання, уміння тощо) та компетентностей:

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
<p>Програмні компетентності:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях - ЗК05. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. 	<p>Методи:</p> <p>Словесні методи (лекція, бесіда, робота з підручниками).</p> <p>Практичні методи (дослідні роботи – пошукові завдання).</p> <p>Методи контролю і самоконтролю (усний, письмовий).</p> <p>Самостійно-пошукові методи (індивідуальна робота).</p> <p>Контрольні заходи: творчі завдання; індивідуальне практичне завдання; залік.</p>

Міждисциплінарні зв'язки. При викладанні курсу «Геноцид, постпам'яті та формування реальності» необхідно враховувати його зв'язки з дисциплінами «Теорія та історія соціальних комунікацій», «Соціальна відповідальність медіа», «Комунікаційні технології творення медіареальності».

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Геноцид: формування медійної реальності.

Тема 1. Поняття геноциду. Піраміда ненависті. Поняття стереотипу, визначення поняття мови ворожнечі. Формування стереотипів та упереджень. Піраміда ненависті. Форми співіснування у суспільстві. Геноцид. Стереотипи у медіа: формування стереотипних уявлень про вразливі групи. Запобігання порушень прав людини через використання стереотипів у медіа. Геноциди ХХ століття: геноцид гереро і нама (1904–1907); геноцид асирійців у Туреччині (1914—1925); геноцид вірмен в Туреччині (1915—1923) під час та після Першої світової війни; геноцид понтійських греків у Туреччині (1914—1923); геноцид українців (1932—1933) тоталітарним комуністичним режимом в СРСР; голокост (1939—1945) — геноцид євреїв нацистами Німеччини під час Другої світової війни; геноцид ромів (1935—1945) під час Другої світової війни; геноцид сербів

(1941—1945) під час Другої світової війни; масові вбивства мирного населення комуністичним режимом червоних кхмерів Камбоджі (1975—1979); геноцид у Руанді (тутсі та хуту) (1994); геноцид у Сребрениці (1995). Дарфурський конфлікт (Судан, 2004, 2007) — міжетнічний конфлікт в суданському регіоні Дарфур з проявами геноциду.

Змістовий модуль 2. Постпам'ять і політика пам'яті в українському медіапросторі

Тема 2. Постпам'ять і політика пам'яті в українському медіапросторі

Поняття постпам'яті та політики пам'яті. Визначення стратегій української держави у творення політики пам'яті. Український інститут національної пам'яті. Поняття історичної пам'яті та соціальної пам'яті: взаємозалежність, функції, завдання.

Тема 3. Політика пам'яті та медіастратегії її реалізації. Медіадіяльність в системі стратегій реалізації політики пам'яті. Мемоцид як прояв цензури та комунікаційне насильство. Музей Голокосту. Відзнака «Праведники світу». Медійна рефлексія геноциду українців у російсько-українській війні.

Змістовий модуль 3. Формування медіареальності в українському медіапросторі

Тема 4. Медіареальність інформаційного суспільства.

Поняття медіареальності. Медіареальність як комунікаційне явище. Медіареальність у контексті медіафілософії. Образи медіареальності в умовах російсько-української війни.

Тема 5. Засоби творення медіареальності

Комунікаційні технології формування медіареальності. Медіарефлексії досвіду виживання, постпам'ять. Медійні платформи для рефлексії війни в Україні

Змістовий модуль 4. Журналістика цінностей

Тема 6. Медіаетика. Цінності прав людини. Поняття етика та медіаетика. Права людини: термінологічний аналіз та медіаетичний аспект. Медіакультура як середовище розвитку медіаетики. Медіакритичний дискурс як спосіб захисту прав людини.

Тема 7. Права людини та місцеві медіа. Антидискримінаційні практики місцевих медіа.

Контент регіональних і місцевих медіа: жанровий - новини, які стосуються життя регіону; репортажі / розширені замітки про події, які відбулися в регіоні; інтерв'ю (із відомими жителями регіону, із представниками муніципальної влади; історії успіху); звіти / документи; інші жанри. тематичний - соціальні теми (як пріоритетні для жителів певного регіону); політичні, економічні теми (оскільки визначають фактично всі сфери життя регіону); освіта. Регіональні, місцеві ЗМІ і права людини: до питання взаємодії

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години					Самостійна робота, год		Система накопичення балів		
		Усього годин	Лекційні заняття, год		Практичні заняття, год				Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів
			о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	15	6	2		4		17		8	7	15
2	15	4	2		2		17		8	7	15
3	15	6	4		2		17		8	7	15
4	15	6	4		2		17		8	7	15

Усього за змістові модулі	60	22	12		10		68		32	28	60
Підсумковий семестровий контроль залік	30						30				40
Загалом	90							100			

5. Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин
		о/д ф.
1	1. Геноцид: формування медійної реальності	2
2	2. Постпам'ять і політика пам'яті в українському медіапросторі	2
3	3. Формування медіареальності в українському медіапросторі	4
4	4. Журналістика цінностей	4
Разом		12

6. Теми практичних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин
		о/д ф.
1	1. Геноцид: формування медійної реальності	4
2	2. Постпам'ять і політика пам'яті в українському медіапросторі	2
3	4. Формування медіареальності в українському медіапросторі	2
4	6. Журналістика цінностей	2
Разом		10

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Тест 1 за теоретичними питаннями ЗМ 1 в системі Мудл	Навчальний матеріал за ЗМ 1	Кількість запитань – 5, кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал	5
	Практичне завдання – підготувати гру для власного проєкту з теми геноциду	Вимоги до виконання та оформлення: оформлюється за вимогами, які висуваються до оформлення курсових робіт для здобувачів ступеня вищої освіти	Робота оцінюється на основі параметрів: 1. Актуальність 2. Доступність 3. Використання отриманих знань.	10

			4. Оптимальність обраних заходів 5. Майстерність презентації	
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	2			15
2	Тест 2 за теоретичними питаннями ЗМ 2 в системі Мудл	Навчальний матеріал за ЗМ 2	Кількість запитань – 5, кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал	5
	Практичне завдання – підготувати доповідь до дискусії «Забування» та постравматичні спогади: медійна реальність»	Вимоги до виконання та оформлення: оформлюється за вимогами, які висуваються до оформлення курсових робіт для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра	Робота оцінюється на основі параметрів: 1. Актуальність 2. Доступність 3. Використання отриманих знань. 4. Оптимальність обраних заходів 5. Майстерність презентації	10
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	2			15
3	Тест 3 за теоретичними питаннями ЗМ 3 в системі Мудл	Навчальний матеріал за ЗМ 3	Кількість запитань – 5, кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал	5
	Практичне завдання – створити тест для підлітків до чутливої теми пам'яті	Вимоги до виконання та оформлення: оформлюється за вимогами, які висуваються до оформлення курсових робіт для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра	Робота оцінюється на основі параметрів: 1. Актуальність 2. Доступність 3. Використання отриманих знань. 4. Оптимальність обраних заходів 5. Майстерність презентації	10
Усього за	2			15

ЗМ 3 контр. Заходів				
4	Тест 4 за теоретичними питаннями ЗМ 4 в системі Мудл	Навчальний матеріал за ЗМ 4 (розділ 3 РП)	Кількість запитань – 5, кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал	5
	Практичне завдання – підготувати огляд "Основні тенденції розвитку місцевих медіа у висвітленні теми пам'яті"	Вимоги до виконання та оформлення: оформлюється за вимогами, які висуваються до оформлення курсових робіт для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра	Робота оцінюється на основі параметрів: 1. Актуальність 2. Доступність 3. Використання отриманих знань. 4. Оптимальність обраних заходів 5. Майстерність презентації	10
Усього за ЗМ 4 контр. заходів	2			15
Усього за змістові модулі контр. заходів	8			60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
Залік	Теоретичні завдання	Цей вид контролю складається з контрольного тестування – проводиться по завершенню вивчення курсу на вибір викладача: в письмовому або електронному вигляді. Перелік запитань до заліку поданий у	Тест складається із двадцяти запитань, де 1 бал відповідає 1 правильній відповіді на питання.	20

		системі Moodle https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=15485		
	Індивідуальне практичне завдання	Передбачає творче виконання завдання: Студент/ студентка створюють власний матеріал на актуальну тему. Матеріал може бути опублікований в ЗМІ.	Студент може отримати до 20 балів якщо лонгрід відповідає всім вимогам та характеристикам, дотримано стандарти написання мультимедійного проєкту.	20
Усього за підсумковий семестровий контроль	2			40

9. Рекомендована література

Основна:

1. Козицький А. Геноцид та політика масового винищення цивільного населення у ХХ ст. (причини, особливості, наслідки) / Навчальний посібник рекомендований Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України. Львів: Літопис», 2012.

2. Новікова Л. Історія етнічних (національних) меншин в Україні: курс лекцій для бакалаврів факультету історії та філософії. Змістовий модуль 1. Загальна частина. Одеса : Одеський національний університет, 2018. 214 с.

Додаткова:

1 Гон М., Івчик Н. Політика пам'яті України й Польщі щодо жертв Голокосту: особливості реалізації. Intermagnum: історія, політика, культура. 2014. № 1. С.18-30.

2. Давлетов О. Теорія і практика антисемітської політики НСДАП на теренах Третього рейху (на прикладі гетто). Проблеми історії голокосту – Дніпропетровськ: «Ткума», 2013. Вип. 6. С. 58 – 68.

3. Чернявська Л. В. Геноцид і постпам'ять у медіареальності. Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації. 2022. № 4.

4. Чернявська Л. В., Савчук Т. Г. Історичні фонди Музею Голокосту як джерело журналістських матеріалів. Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Суспільство і особистість у сучасному комунікаційному дискурсі». Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2022. С. 200-203 с.

5. Шляхтич Р. Архівно-слідчі справи поліцаїв як джерело вивчення історії Голокосту на території Криворіжжя в роки німецької окупації. Голокост і сучасність. 2019. № 1 (17). С.115-133.

Інформаційні ресурси

1. Сайт Історія Голокосту URL: <https://perspectives.ushmm.org/>
2. Інститут національної пам'яті URL: <https://uinp.gov.ua/>
3. Архів усної історії URL: <https://ui.uinp.gov.ua/uk/archive>
4. Історична правда URL: <https://www.istpravda.com.ua/articles/2015/10/15/148576/>
5. Музей Голокосту. Колекція Запоріжжя. URL: https://collections.ushmm.org/search/?utf8=%E2%9C%93&q=zaporizhia&search_field=all_field

